

Nezlomljiva notranja fronta

Oznaka sedanje vojne je njena totalnost (celost). Ne vojskuje se samo vojska proti vojski, kakor je to bilo v preteklosti, mar, če narod se vojskuje zoper narod. Vojskuje se na kopnem, na vodi in v zraku. Vojskuje se z modernimi pripomočki propagande, ki naj vpliva na duha in voljo posameznih ljudi v vsakem narodu. Vojskuje se z vsemi tehničnimi sredstvi sodobnega napredka, kojih do bršen in najbolj učinkovit del preteklosti ni poznala. Sedanje vojskovanje se ne briga za pisane in svečano podpisane pogodbe. Ne priznava načel naravnega in tudi ne mednarodnega prava. Z vsemi sredstvi in brez vsakega ozira stremi samo za enim ciljem: za totalno zmago, ki pomenja popolno uničenje premaganega naroda.

Sedanja vojna kaže teženje (in v tem se tudi javi njena celost), da hoče zajeti ves svet ter razširiti svoje krvave kroge na čim več narodov. Duhovno in gmotno je že itak potegnila v svoje območje vse evropske narode in v večjem ali manjšem obsegu tudi izvenevropske države. Zadnji čas je strahotni polip vojne potegnil v svoj pošastni objem skandinavski sever Evrope: Dansko in Norveško. Švedska je pripravljena, da bo pošast svoje krvave roke kmalu raztegnila tudi po njej. Belgija in Nizozemska nihata nestalno med mirom in vojno in s strahom pričakujeta tistega trenutka, ko bo to nihanje silovito ustavljeno ter bo njihalo udarilo na točko in ostalo na točki, kjer je s krvavimi pismenkami zapisano: vojna.

To je memento za vse male države in narode: Spomni se usode Čehov, Poljakov, Fincev, Dancov in Norvežanov! Ta memento ne

sme vplivati strašljivo, marveč budilno in bodrilno: Bodimo na oprezi! Ne dajmo se zaplesti v mreže, ki se mečejo proti nevtralnimi državam zdaj z ene, zdaj z druge strani vojskujočih se taborov. Ne razvzemajmo se preveč v simpatiji (nagnjenjih) za eno in v antipatiji (mrzenju) za drugo stran. Poznajmo samo eno veliko simpatijo: svoj lasten narod in svojo narodno državo! Največja naša briga bodi: obvarovati svojo zemljo nesreče, svoje ljudstvo pogina, ohraniti in obraniti narodu neodvisnost in državi neokrnjenost!

Predvsem velja: nevtralnost mora biti zavarovana. Beseda ni nobeno zavarovanje. To dokazuje usoda Danske, ki je zadnja leta izvršila svoje popolno razoroženje, da se niti ne bi mogla ustavljati vojaškemu osvajanju po tuji sili, s katero je imela prijateljsko pogodbo. Norveška je bila prej na istem pacifičnem (miroljubnem) stališču in je šele zadnje leto pred izbruhom sedanje vojne začela nekoliko izpopolnjevati svojo oboroženo silo. Dober primer zavarovane nevtralnosti pa nudijo Švica, Belgija in Nizozemska s svojimi utrjenimi ali drugače zavarovanimi mejami in z vsestransko vojaško pripravljenostjo.

Poleg zunanjega zavarovanja je tudi potreben obrambni duh državljanov, to je pripravljenost državljanov, da žrtvujejo za obrambo naroda in države vse, kar je treba: gmotne žrtve, žrtve časa in če treba tudi kri. Vatikanski (v okolici papeža izhajajoči) list »Osservatore Romano« je nedavno z ozirom na dogodke na evropskem severu zapisal: »Napadena država se brani! Brani se, kakor more, a žrtvovanje za obrambo lastne zemlje

ni nikdar zaman, četudi je neuspešno. Ta obramba je moralne vrednosti, ki je iznad vseh političnih koristi, ki bi mogle svetovati zelo lahke prilagoditve (namreč tujemu napadalcu). Vsak pošten človek, ki ljubi svojo domovino, ne more drugače kakor s spoštovanjem gledati na mali narod, ki skuša braniti svojo zemljo, pa čeprav le z neznatnimi silami in neznatnim uspehom.«

Odločilna je obrambna volja naroda. Čim večja je ta volja, tem močnejši je narod. Ta volja se predvsem kaže v izgraditvi krepke armade. Naša armada je najbolj učinkovito varstvo naše domovine. Vredna je vse podpore, gmotne in osebne. Službo, ki jo mora vsak opraviti v armadi, naj opravi vsak v duhu tiste pripravljenosti in požrtvovalnosti, ki jo zahteva ljubezen do domovine. Mobilizacije v naši državi ni bilo in je tudi ne bo, ker za našo državo in njene sosesede ni neposredne vojne nevarnosti. Potrebna pa je mobilizacija duha. Vsi državljani morajo biti pripravljeni storiti in prispevati vse, kar je potrebno, da se odbije vsak eventualni (mogoči) napad na našo državo, naj pride od kogar koli. Samo takšen narod in takšna država uživa danes spoštovanje sveta. To je država s strnjeno notranjo fronto ljudstva, katera sega od enega konca države do drugega in je nezlomljiva. To je fronta mirne krvi, ki se ne da razburiti od nobenih lažnivih, še tako gorostasnih vesti, ki jih danes agenti tujih držav kar trumoma sipljejo med ljudstvo. To je fronta domovinske ljubezni in narodne zavednosti in odločnosti, ki stoji na braniku našega naroda in naše jugoslovanske države.

Ne zamudite prilike za razdolžitev in okrepitev kmečkih domov!

Preteklost nas uči, da vlada splošno blagostanje, če stare države propadajo in se ustvarjajo nove. To smo izkusili tudi Slovenci ob prevratu.

Med vojno so bili malodane vsi krepkejši možje in fantje na frontah. Ženski svet se je doma sam ubijal s posestvom in otroci. Položaj je bil na prvi pogled obupen. Za k vojakom vpoklicane moške moči je izplačevala država podpore. V mnogih siromašnih hišah, kjer je bil denar tujec, je prihajal med vojno mesečno. Z izplačanimi podporami je marsikatera pridna kmečka žena začela odplačevati dolgove in je domačijo razdolžila ter rešila medtem ko je bil mož na bojišču ali v ujetništvu. Rešitev kmečkih domov je bila med vojno dokaj pogosta v primerih, ko je bil gospodar zapravljiv in pijanec pri vojaki.

Koliko slovenskih mož se je vrnilo po vojni na domove, kateri so bili na največje začudenje vrnivših brez dolgov in trdni po pridnosti in štedljivosti dobrih žen.

Nikakor nočemo trditi, da je bilo povsod tako. Dokaj lahkoživih žen je žalibog poglano podpore v zlo popivanja, lahkomišelnega veseljačenja in nemoralnega življenja.

Blagostanje ob prevratu

Stara Avstro-Ogrska je propadla in dediči so si jo razdelili. Kljub dolgotrajni vojni je bila dediščina zelo velika in izdatna za nekaj let.

Vsi starejši se še dobro spominjajo, koliko je bilo denarja ob prevratu. Mladina, kočarji in viničarji so razpolagali s tisočaki. Vse se je lahko prodalo in preplačalo v gotovini.

Blagor taistim, ki so spoznali ta čas, odplačevali dolgove in zbirali prihranke!

Še bolj pa se je bila razpasla slaba naveda lahkega zaslužka in še lažjega zapravljanja. Pilo se je tedaj, prepevalo ter razmetavalo z denarjem v prepričanju, da bo to lahkoživno stanje trajalo v novi državi kar naprej.

Tako pa ni bilo samo pri nas, ampak povsod, kjer je šlo za propast stare in za porod in rast nove države.

Iztrenjenje in pomanjkanje

Prevratna dediščina je bila v nekaj letih porabljen. Sledila sta počasno iztrenjenje ter bridko pomanjkanje.

Proizvodnja v agrarnih državah se je dvignila. Cene poljskim, vinogradnim ter gozdnim pridelkom so padale ter padale in povrh se je še vsaka na novo nastalih držav obdala s carinskim zidom.

Iztrenjenje iz prevratne preobilice je zopet najbolj občutil kmet. Vse, kar je pridelal, tega je bilo več nego dovolj in je moral ponujati svoje blago pod pridelovalno ceno. Kar pa je potreboval kmet industrijskih izdelkov, so bili precej nad njegovo kupno močjo. Prepadu cen med kmečkim in industrijskim blagom se je še v teku let pridružila ter stalno večala potreba državne obrambe in oboroževanja. Davki so rasli z vsakoletnim državnim proračunom. In vse državne obremenitve je seve najbolj čutil pri nas najštevilnejši kmečki stan.

Zadolžitev kmeta

Pri stalno se dvigajočih davkih, slabih prodajnih možnostih in predragemu nakupu je morala nujno slediti zadolžitev kmeta. Prevratni iztrenitvi je sledila zadolžitev predvsem onih domačij, kojih lahkomišelnost go-

spodarji niso prihranili ničesar v dobrih letih. Vsestranske in večletne gospodarske krize so kmete brez prihrankov in pri življenju na lažjo roko pritirale na rob propada. Ker so uvideli na vladnih mestih sigurnost propasti tolikernih in tolikernih kmečkih domačij, jim je priskočila na pomoč oblast s kmečko zaščito in stopnjevalno razdolžitvijo. Tudi ta rešilni korak vlade je prav le malo zalegel ter pomagal, ker se cene kmečki proizvodnji niso dvignile, izdatki za nakup pa so rasli z davki vred. Pokrajine, katere so si ob prevratu najbolj pomagale, so zdrknile na — kant! Med temi so bili predvsem naši na lesu in lesnih izdelkih bogati kraji. Sovjetska Rusija, Finska, Norveška in Švedska so s svojo konkurenco tako rekoč izločile naš lesni trg v inozemstvu. Naš les je romal leta v tujino daleč pod ceno. Z lesnim izkupičkom z gozdovi založeni gospodar nikakor ni mogel kriti svojih nujnih izdatkov in je držal navzdol, dokler mu ni zapel boben.

Hmelj in vino sta v letih krize v cenah kolebala navzgor in navzdol, a ni ju potlačila najhujša kriza tako usodepolno kakor les.

Zopetno vojno stanje

Naenkrat je zajelo Evropo lansko jesen zopet vojno stanje, v katerem izginjajo ob prevratu nastale države. Vojna sreča omahuje za enkrat sem ter tja.

Jugoslavija kot agrarna in strogo nevtralna država je prišla v sedanji vojni posebno do veljave, kar se tiče izvoza. Cene agrarni proizvodnji in predvsem pa lesu tedensko rasejo. Posebno se dvigajo lesne cene, ker so odpadle za nedogleden čas vse države, ki so bile več let v inozemstvu nevarne konkuren- tinje našemu lesu. Danes najlepše in brez no-